

zaaknummer 2013 T 976 (1)

31 juli 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. T.W.H.M. Weller, advocaat te Eindhoven.

tegen:

(*wijlen*) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
(tijdens zijn leven) pastoor van [naam] parochie te [plaats].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 28 augustus 2013. Op 26 november 2013 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], Hoofd Bureau Officialaat Aartsbisdom Utrecht.

Op 24 juni 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. T.W.H.M. Weller, advocaat te Eindhoven.

Namens het Bisdom is verschenen [naam], hulpbisschop en vicaris generaal.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager is geboren als jongste kind van een gezin met zes kinderen en zijn moeder is reeds gestorven toen klager zes maanden oud was. Klager is toen geplaatst in een pleeggezin en aldaar tot zijn zesde verbleven. Tussentijds heeft hij weinig contact gehad met zijn eigen vader en broers en zussen. Vader is in 1954 opnieuw gehuwd en van de ene op de andere dag is klager toen weer teruggeplaatst in het gezin van zijn vader en stiefmoeder.

Aangeklaagde was de pastoor van de gemeenschap waartoe klager behoorde en bezocht regelmatig de familie van klager. De pastoor heeft gaandeweg aan de ouders van klager gevraagd of klager hem niet een paar avonden in de week zou kunnen helpen met diverse klusjes. Klager was toen 11 jaar oud.

Toen klager op maandagavond voor het eerst naar de pastoor toe ging, heeft hij een aantal klusjes gedaan en werd hij daarna uitgenodigd voor een glaasje limonade, wat snoep en

koekjes. Al gauw zat klager op schoot bij de pastoor en kreeg hij een aai over zijn bol. In eerste instantie dacht klager dat de pastoor heel vriendelijk voor hem was en was hij met deze aandacht heel blij, omdat thuis voor hem een sfeer van liefdeloosheid heerste.

De tweede avond dat klager echter bij de pastoor wat klussen had gedaan, werd hij opnieuw uitgenodigd voor een glas limonade en een koekje en vervolgens weer op schoot genomen bij de pastoor. Nu werd niet alleen over zijn bol geaaid, maar over heel zijn lijf en uiteindelijk verdween de hand van de pastoor in de broek van klager en werd klagers geslachtsdeel betast. Klager wist uiteraard niet wat hem overkwam en probeerde zo snel mogelijk weg te komen. Klager heeft diezelfde avond thuis aan zijn ouders verteld dat aangeklaagde hem in zijn broek had gevoeld, maar hij werd op geen enkele wijze geloofd.

Toen klager een derde keer bij aangeklaagde kwam en opnieuw door de pastoor werd betast en uiteindelijk ook werd afgetrokken, heeft hij thuis als bewijs laten zien dat er sperma in zijn onderbroek zat om maar aan te tonen dat aangeklaagde dergelijke dingen wel degelijk deed. Wederom werd hij echter niet geloofd en als antwoord werd hem weer een fors pak slaag gegeven. Klager wist uiteraard niet wat hij hiermee moest en was anderzijds gedwongen om driemaal per week naar aangeklaagde toe te gaan.

Telkens heeft pastoor hem misbruikt en gaandeweg ging aangeklaagde ook steeds verder. Ook aangeklaagde had zich ontdaan van zijn onderkledij en soms moest klager ook aangeklaagde aftrekken.

Op een vraag of klager ook weg zou kunnen lopen uit de sacristie, gaf hij aan dat aangeklaagde steeds de deur op slot had gedaan en hij niet weg kon. Ongevraagd geeft klager aan dat aangeklaagde hem echter nooit pijn heeft gedaan, ondanks dat het seksueel misbruik in hevigheid is toegenomen in de loop der drie jaren waarbij hij diverse malen door aangeklaagde ook anaal is gepenetreerd. Klager geeft aan dat aangeklaagde heel voorzichtig is geweest en hij geen pijn heeft gehad.

Klager heeft een keer geprobeerd om niet naar aangeklaagde te gaan. Wel is hij toen thuis om 18.30 uur vertrokken, maar toen hij rond 21.00 uur weer thuis was, was aangeklaagde al langs geweest om te vragen waarom klager niet op was komen dagen. Thuis kreeg hij wederom een fors pak slaag, omdat hij zomaar was weggebleven. Hij heeft nog wel een keer geprobeerd te vertellen waarom hij niet meer naar aangeklaagde wilde, maar thuis wilde men niet geloven dat de pastoor hem seksueel zou misbruiken.

Klager kon er dus domweg niet onderuit en moest driemaal per week naar aangeklaagde en geeft aan dat hij vrijwel elke avond werd misbruikt. Een en ander betekent dat klager gedurende een periode van drie jaren drie maal per week naar aangeklaagde moest gaan en aldaar in diverse vormen werd misbruikt. Klager schat dat aangeklaagde hem zeker tientallen keren heeft gepenetreerd. Zelfs als klager ziek was of griep had moest hij toch naar aangeklaagde toe gaan en zich 'maar niet zo aanstellen', zo werd thuis aangegeven.

2.2. Omstreeks zijn 14de jaar is klager –NB op advies van de pastoor geplaatst in internaat [naam] in [plaats], waar hij opnieuw is misbruikt en mishandeld. Op zijn eenentwintigste jaar is klager uiteindelijk weggegaan van het internaat omdat hij meerderjarig was geworden.

Klager was in zekere zin schuw, teruggetrokken en had geen enkel vertrouwen in de medemens, met uitzondering van [naam].

Klager durfde geen seks te hebben met een meisje, [naam], dat hij had leren kennen en met wie hij om ging. Hij is in dat kader een keer zo erg tegen haar uitgevallen, dat zij uiteindelijk huilend de woning verliet. Klager is naderhand nog naar haar toen gegaan en heeft toen gezegd dat hij geen seks durfde te hebben, waarbij ook het item om de hoek kwam of hij al dan niet naar de kerk ging, omdat [naam]moeder dat wenste. Klager wilde echter nooit meer een kerk binnen en wilde zeker niet trouwen in de kerk. Uiteindelijk is de discussie over de kerkgang zo hoog opgelopen dat de relatie tussen klager en [naam] is verbroken, wat klager tot op de dag van vandaag spijt.

Op het werk heeft klager ook eenmaal forse problemen gehad omstreeks het jaar 2000. Klager had gemerkt dat er op het werk een jongen homo was en hij kon daar in feite niet goed mee omgaan. Deze jongen heeft een aantal keren aan klager zitten friemelen, waarop klager zodanig is uitgevallen tegen deze jongen, dat het klager bijna zijn baan kostte en hij meer dan een jaar ziek thuis heeft gezeten. Uiteindelijk heeft hij zijn bazen kunnen vertellen wat de oorzaak was van zijn uitbarsting en heeft hij aan zijn bazen over het misbruik op het internaat verteld.

Klager geeft aan nog steeds heel veel last te hebben van de gevolgen van het seksueel misbruik in zijn jeugd en wel zodanig dat hij elke donderdag een herbeleving heeft van hetgeen zich in de isoleercel heeft afgespeeld. Zijn vrouw moet dan het huis uit en klager moet alleen zijn. Klager heeft altijd nog een groot wantrouwen ten opzichte van de medemens en een vrees voor seksuele omgang. Ook in zijn huidige huwelijk speelt dit wel degelijk een negatieve rol. Klager geeft aan dat bijvoorbeeld zijn vrouw hem niet zomaar ineens mag aanraken en gebeurt dat toch, dan deinst hij onmiddellijk terug. Zelfs bij het leggen van een hand op de schouder geeft hij een dergelijke reactie.

Klager geeft verder aan dat hij in de periode voor 1985 een aantal jaren door Nederland heeft gezworven en her en der allerlei baantjes heeft gehad, maar achteraf ziet hij in dat hij in feite op de vlucht is geweest voor zichzelf en voor zijn verleden. Ook thans heeft klager nog regelmatig last van een soort vluchtgedrag en gaat hij er met de auto vandoor, zonder goed te weten waar hij heen zou moeten gaan. Hij vecht tegen zijn emoties en verdriet en een aantal keren, geeft klager aan, dat hij ook bij de spoorlijn heeft gestaan om een eind aan zijn leven te maken. De gevolgen voor klager zijn dus heel heftig en nog steeds volop aanwezig en klager ziet wel in dat het hoog tijd is om hulp te krijgen om zijn verleden enigszins te verwerken en er op een andere manier mee om te kunnen gaan.

Uiteindelijk heeft klager medio 2013 een psycholoog als therapeut gevonden, [naam], waarbij hij zich redelijk veilig voelde en aan wie hij zijn verhaal durfde te vertellen, maar dat is – mede– vanwege de financiën stuk gelopen. Klager kon het niet meer betalen.

2.3. Klager wil oprechte en werkelijke erkenning van hetgeen hem is aangedaan in de jaren op het internaat. Door gegrond-verklaring van zijn klacht kan klager mogelijk wat aan zelfrespect hervinden en kan het hem helpen in de verwerking.

Klager wil daarnaast financiële compensatie voor het aangedane leed en hij wil het misbruik openbaar maken middels deze klacht.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. Het Hoofd Bureau Officialaat Aartsbisdom Utrecht heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde.

Hij merkt op dat er geen concrete aanwijzingen zijn gevonden voor seksueel misbruik van klager, maar dat uit onderzoek wel blijkt dat er verhalen de ronde deden over ‘handtastelijk optreden van aangeklaagde’. Hoewel aangeklaagde dit destijds ontkende, heeft het bisdom geen reden om aan te nemen dat klager onwaarheid spreekt en biedt het zijn oprechte verontschuldigen aan voor het leed dat klager is aangedaan door aangeklaagde.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte

toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer vijfenvijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt, zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst, hebben plaatsgevonden.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door de verklaring van Kapelaan [naam], waarin hij spreekt over de verhalen die de ronde deden over handtastelijkheden door aangeklaagde met misdienaars, de verklaringen van de heer [naam] (bedrijfskundige op het werk van klager) en [naam] (afdelingsmanager op het werk van klager), die beiden hebben verklaard dat klager hen reeds rond 1999 vertelde over het seksueel misbruik door aangeklaagde. En ten slotte is er de brief van drs. [naam], psycholoog/psychotherapeut, d.d. 2 juli 2014 (na de zitting toegestuurd en toegevoegd aan het dossier), waarin deze onder andere heeft beschreven dat klager last heeft van een Posttraumatische stress-stoornis en dat hij van 7 juni 2013 tot en met 31 augustus 2013 gesprekken heeft gehad met klager over zijn ontwikkeling, die toegespitst waren op het seksueel misbruik door de pastoor van het dorp, waar klager tot zijn 14^e levensjaar woonde.

De Klachtencommissie acht op grond hiervan aannemelijk geworden dat klager door aangeklaagde seksueel werd misbruikt en dat dit misbruik bestond uit het over en weer aftrekken en uit het door aangeklaagde gekust, gepijpt en anaal gepenetreerd worden en dat dit doorgaans drie keer per week over een periode van drie jaren heeft plaats gevonden.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 11 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand in wie hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed. De hulpbisschop en vicaris-generaal van het Aartsbisdom Utrecht heeft daartoe een eerste stap gedaan door ook ter zitting namens het Aartsbisdom te Utrecht het leed te erkennen en oprecht spijt te betuigen.

4.6. Over (het verzoek van klager om) financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Bisschop van Utrecht de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 31 juli 2014 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, mr. F.J.M. Walstock en drs. A.M. van Beelen, leden, bijgestaan door mr. Y. Rikken, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.